

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari.....	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida).....	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.....	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari.....	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari.....	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari.....	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari.....	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqu'l o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modelashtirish yo'llari Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

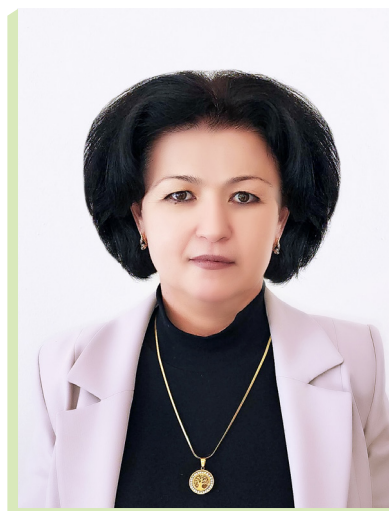
Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризовна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

MAMLAKATIMIZ OLIY TA'LIM TIZIMDA SIFAT MENEJMENTIDAN FOYDALANISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI

Saidqulova Firuza Farmonovna

Buxoro davlat universiteti Yashil iqtisodiyot va agrobiznes
kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejment, uning mazmuni, alohida xususiyatlari, O'zbekiston oliy ta'lim tizimida sifat menejmentini joriy etish bilan bog'liq muammolar va ularni hal etishda Yevropa tajribasining alohida xususiyatlariga doir nazariy hamda amaliy ma'lumotlar yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: sifat menejmenti, strategik maqsadlar, ta'lim tizimi, ta'lim texnologiyalari, oliy ta'lim tizimi konsepsiyasi, ISO (Xalqaro standartlashtirish tashkiloti), umumiy sifat menejmenti (TSM), rivojlantirish strategiyalari.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical information on quality management in the higher education system of our country, its content, peculiarities, problems associated with the introduction of quality management in the higher education system of Uzbekistan and the peculiarities of the European experience of their solution.

Key words: quality management, strategic goals, educational system, educational technologies, concept of higher education system, ISO (International Organization for Standardization), total quality management (TSM), development strategies.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретическая и практическая информация по менеджменту качества в системе высшего образования нашей страны, ее содержание, особенности, проблемы, связанные с внедрением менеджмента качества в систему высшего образования Узбекистана и особенности европейского опыта их решения.

Ключевые слова: менеджмент качества, стратегические цели, образовательная система, образовательные технологии, концепция системы высшего образования, ISO (Международная организация по стандартизации), тотальный менеджмент качества (TSM), стратегии развития.

KIRISH

Respublikamizda oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlariga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limni modernizatsiya qilish, ilg'or ta'lim texnologiyalariga asoslangan holda ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-sonli Farmonida oliy ta'lim tizimini rivojlantirishning strategik maqsadlari va ustuvor yo'nalishlari belgilab berilgan.

Oliy ta'lim muassasalari faoliyatining rivojlanishiga qaratilgan strategik dasturlar mazmunini strategiyalar turlari va ularga ta'sir etuvchi omillar (ta'lim sohasidagi davlat siyosati, ta'lim xizmatlariga talab, raqobat darajasi, geografik joylashuvi, hajmi, rivojlanish bosqichi, mulkchilik shakli, profili va boshqa ustunliklari) asosida shakllantirish, unda nazarda tutilgan loyihalar va tadbirlarni amalga oshirish mexanizmlari, tegishli muddatlar va mas'ullarni aniq belgilagan holda ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi¹.

TADQIQOT USULLARI

Maqolada ilmiy abstraksiyalash, tizimli yondashuv, gravitatsiya usuli, ko'p omilli regressiya, tahlil, induksiya va deduksiya, tadqiqot obyektlari va olingan natijalarni bayon qilish usullaridan foydalanilgan.

1 <https://www.dissercat.com/content/sovershenstvovanie-sistemy-menedzhmenta-kachestva-v-uchrezhdenii-vysshego-professional-nogo-o>

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari E. Deming, J. Dirden, B. Deyl, J. Juran, M. De Xaas, K. Ishikawa, J. Campanella, P.C. Kaplan, K. Carson, T. Conti, F. Crosby, A. Kleingeld, K. Merchant, D.P. Norton, G. Taguti, A. Feygenbaum, J. Foks, G. Fontenot, G. Xarrington, L. Xenke, B. Chakravarti, J. Shottmiller, V. Shewhart, Seytxalilov, M.Yuldashev, Ya.Ismadiyarov, R.Djurayev, S.Turg'unov, N.Azizxodjayeva, G.Axunova, A.Vaxabov, E.Imamov, A.Kucharov, B.Kalmetov, D.Nabiyev kabi xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqot ishlarida yoritib berilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda oliy kasbiy ta'lim muassasalarida (OTM) ta'lim xizmatlarini ko'rsatish va ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda sifat menejmenti vazifalari dolzarb bo'lib qoldi. Oliy ta'lim tizimida sifat menejmenti uslublari va vositalaridan foydalanishga qiziqish va e'tiborning ortishi mamlakatimizga xosdir. Universitetlar va boshqa ta'lim muassasalari rahbarlari sifat menejmenti tizimlarini (SMT) shakllantirish va joriy etishda asos sifatida ISO 9000 seriyali xalqaro standartlar talab va tavsiyalaridan keng foydalana boshladilar. Bugungi kunda universitetda SMTni shakllantirish, joriy etish va amaliy foydalanishning dolzarbligi shubhasizdir.

Mamlakatingizdagi oliy ta'lim tizimi konsepsiyasi oliy ta'limning asosiy tamoyillari, vazifalari va tuzilishini o'z ichiga oladi. Oliy ta'lim tizimining bir necha asosiy jihatlari mavjud. Bularga oliy ta'lim tizimi kelib chiqishi, ijtimoiy-iqtisodiy holati yoki geografik joylashuvidan qat'i nazar, barcha shaxslar uchun ta'lim olishdan teng foydalanishni ta'minlashga qaratilgan yondashuvlar kiradi. Turli xil talabalar uchun oliy ta'lim imkoniyatlari mavjudligini ta'minlashga intiladi. Ta'lim sifatini ta'minlash oliy ta'lim tizimining asosiy yo'nalishi hisoblanadi. Bu yuqori akademik standartlarni, samarali o'qish va o'qitish amaliyotini, tegishli o'quv dasturlarini ishlab chiqishni hamda doimiy sifatni yaxshilash mexanizmlarini saqlashni o'z ichiga oladi.

Oliy ta'lim tizimi turli xil muassasalardan, jumladan, universitetlar, kollejlari, texnik institutlar va kasb-hunar maktablaridan iborat bo'lishi mumkin. Ushbu muassasalar turli xil ta'lim sohalarini va talabalar ehtiyojlarini qondirish uchun bir qator dasturlar va darajalarni taklif qiladi. Oliy ta'limdagi o'quv dasturi talabalarga o'zlari tanlagan ta'lim yo'nalishi bo'yicha keng qamrovli ta'lim berish uchun mo'ljallangan. U ko'pincha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, tadqiqot imkoniyatlari va tajribaviy o'rganish kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Pedagogik yondashuvlar har xil bo'lishi mumkin, lekin odatda, tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

Sifat – bu obyektning belgilangan va nazarda tutilgan ehtiyojlarni qondirish qobiliyatiga bog'liq bo'lgan xususiyatlar va xususiyatlarining yig'indisi – ISO (Xalqaro standartlashtirish tashkiloti). Bu sifatga bo'lgan talab haqida ko'p narsalarni bildiradigan sifatning umume'tirof etilgan ta'rifidir. Sifat menejmenti jarayon yoki tashkilotning mahsuloti bo'lishi mumkin, ehtiyoj yoki talablar mijozlarning taxminlari bo'yicha tegishli spetsifikatsiya shaklida ifodalanishi mumkin. Demak, obyektning sifati oldindan belgilangan xususiyatlar to'plamini talablar to'plamiga solishtirish yo'li bilan aniqlanadi, agar bu xususiyatlar talabga javob bersa, yuqori sifatga erishiladi, lekin bu xususiyatlar talabga mos kelmasa, u past sifat deb ataladi, yoki sifatsizligiga erishiladi. Buni ta'limga qo'llaganingizda, siz ta'lim muassasalarining manfaatdor tomonlarini, ya'ni talabalar, o'qituvchilar, ota-onalar jamoasi a'zolari, ma'murlar va boshqalarni ehtiyojlarini qondirishingiz kerak.

Iste'molchilar – ta'lim muassasasining o'quv-ta'lim jarayonidan qoniqadigan talabalar va ish beruvchi agentliklar bo'lib hisoblanadi. Sifat mijozlarning aniq talablarini qondirish uchun ma'lum standartlarga qat'iy va izchil sodiqlik orqali erishiladi. Sifat tushunchasi, shuningdek, mahsulot yoki jarayon tomonidan taqdim etiladigan xizmatlar nafaqat kutilgan, balki tasavvur qilishdan ham tashqarida bo'lgan qiziqarli elementga ega. Ta'limda umumiy sifat menejmenti (TSM) ta'lim muassasasida sifat muammosini tizimli ravishda hal qilish uchun muhim bo'lgan tushunchadir. TSM – bu muassasada sifatli madaniyatni yaratish, mijozlarga ular xohlagan narsani, ular xohlagan vaqtda va ular xohlagan tarzda taqdim etish jarayonidir. TSM mijozlarning talablari va intilishlarini o'zgartirish bilan dasturlarni yoki o'quv kurslarini loyihalashga o'tishni va ularning kutganlarini qondirish va ulardan oshib ketish uchun o'rganish tajribasini taqdim etishni o'z ichiga oladi².

Umuman olganda, oliy ta'lim tizimining mazmun-mohiyati uning sifatli ta'limni ta'minlash, uzluksiz ta'limni rag'batlantirish, tadqiqot va innovatsiyalarni rag'batlantirish, jamiyat va iqtisodiyotga samarali hissa qo'shish uchun shaxslarni tayyorlashga sodiqligidan iborat. Bu mamlakatingizda ijtimoiy taraqqiyot, iqtisodiy taraqqiyot va inson kapitalini shakllantirishning tamal toshi bo'lib xizmat qilmoqda.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida sifat menejmentini joriy etish bilan bog'liq bir qancha qiyinchilik va muammolar yuzaga kelmoqda.

2 <https://mu.ac.in/wp-content/uploads/2022/04/MA-EDucation-SEM-II-CCMAED08-Quality-Management-In-Higher-Education-English.pdf>

Ushbu muammolarga quyidagilar misol bo'ladi:

Muammolar	Ularning mazmuni
Cheklangan resurslar.	O'zbekistondagi oliy ta'lim muassasalari moliyaviy resurslar, infratuzilma va professor-o'qituvchilar salohiyati bo'yicha cheklavlarga duch kelishi mumkin. Moliyalashning yetarli emasligi va eskirgan jihozlar ta'lim sifatini saqlab qolish yoki yaxshilashga to'sqinlik qilishi mumkin.
Sifatni ta'minlash mexanizmlari.	Akkreditatsiya jarayonlari va dasturni baholash kabi sifatni ta'minlash mexanizmlari mavjud bo'lsa-da, ular har doim ham samarali amalga oshirilmasligi yoki amalga oshmasligi mumkin. Muassasalar bo'ylab sifat standartlarini izchil qo'llamaslik ta'lim sifatining o'zgarishiga olib kelishi mumkin.
O'quv rejasining dolzarbligi.	Ba'zi oliy ta'lim dasturlaridagi o'quv rejasi har doim ham sanoat ehtiyojlari yoki global standartlarga mos kelmasligi mumkin. Kurs takliflarida moslashuvchanlik yetishmasligi yoki eskirgan tarkib bo'lishi mumkin, bu talabalarni ishchi kuchiga yoki keyingi ilmiy izlanishlarga yetarli darajada tayyorlamaydi.
O'qitish va o'qish amaliyoti.	Innovatsion o'qitish usullarini, faol o'rganishni va talabalarga yo'naltirilgan yondashuvlarni ilgari surishda qiyinchiliklar bo'lishi mumkin. An'anaviy ma'ruzaga asoslangan o'qitish va eslab qolish usullari ustun bo'lishi mumkin, bu tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlarini cheklaydi.
Tadqiqot va innovatsiyalar.	Tadqiqot va innovatsiyalar oliy ta'limning muhim tarkibiy qismlari bo'lsa-da, professor-o'qituvchilarning tadqiqot faoliyati bilan shug'ullanishi uchun cheklangan qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish bo'lishi mumkin. Moliya, infratuzilma va institutsional qo'llab-quvvatlashning yetarli emasligi ilmiy tadqiqot natijalari va innovatsiyalarga to'sqinlik qilishi mumkin.
Talabalarni jalb qilish va qo'llab-quvvatlash	Talabalarni jalb qilish va qo'llab-quvvatlash xizmatlari, masalan, akademik va martaba bo'yicha maslahatlar, darsdan tashqari tadbirlar ba'zi oliy ta'lim muassasalarida kam rivojlangan yoki yetishmayotgan bo'lishi mumkin. Bu talabalarni ushlab turish va umumiy akademik muvaffaqiyatga ta'sir qilishi mumkin.
Oshkoralik va javobgarlik	Oliy ta'lim muassasalarida shaffoflik va javobgarlik mexanizmlarini kuchaytirish zarurati tug'ilishi mumkin. Professor-o'qituvchilarni baholash, lavozimga ko'tarilish va xizmat muddati uchun aniq mezonlar, shuningdek, shaffof boshqaruv tuzilmalari hisobdorlikni ta'minlash va doimiy takomillashtirish madaniyatini oshirishga yordam beradi.
Xalqaro hamkorlik.	Oliy ta'limning xalqaro faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan sa'y-harakatlar davom etayotgan bir paytda, global istiqbollarni to'liq integratsiya qilish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va talabalar hamda o'qituvchilarning harakatchanligini rag'batlantirishda qiyinchiliklar bo'lishi mumkin. Tilni bilish, viza qoidalari va madaniy farqlar kabi to'siqlar xalqaro faoliyat sa'y-harakatlariga to'sqinlik qilishi mumkin.

Ushbu muammolarni hal qilish siyosatchilar, oliy ta'lim ma'murlari, professor-o'qituvchilar, talabalar va boshqa manfaatdor tomonlarning birgalikdagi sa'y-harakatlarini talab qiladi. Ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyalari oliy ta'limga sarmoyalarni ko'paytirish, salohiyatni oshirish tashabbuslari, o'quv dasturlarini isloh qilish, professor-o'qituvchilar tarkibini rivojlantirish dasturlari va sifatni ta'minlash mexanizmlarini kuchaytirishni o'z ichiga olishi mumkin.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, oliy ta'limda sifat menejmenti bo'yicha Yevropa tajribasi O'zbekiston o'zining oliy ta'lim tizimiga moslashtirishi va joriy qilishi mumkin bo'lgan qimmatli tushuncha va amaliyotlarni taklif qilishi mumkin. Yevropa tajribasidan foydalanishning bir qator o'ziga xos xususiyatlari mavjud.

- **Sifat kafolati asoslari.** Yevropa Oliy ta'lim sifatini ta'minlash bo'yicha Yevropa standartlari va yo'riqnomalari (ESG) kabi mustahkam sifat kafolati tizimini yaratdi. O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida izchil sifat standartlarini ta'minlash uchun o'xshash tizimlarni qabul qilishdan foyda ko'rishi mumkin.
- **Akkreditatsiya va auditorlik faoliyatidan foydalanish.** Yevropa mamlakatlarida ko'pincha akkreditatsiya agentliklari yoki oliy ta'lim muassasalari va dasturlari sifatini baholash uchun mas'ul bo'lgan organlar mavjud. O'zbekiston ta'lim sifatini baholash va doimiy takomillashtirishga ko'maklashish uchun akkreditatsiya mexanizmlarini yaratishi hamda tashqi ekspertiza o'tkazishi mumkin.
- **Ichki sifat kafolati tizimlari.** Yevropa universitetlari odatda yaxshi ishlab chiqilgan ichki sifat kafolati tizimlariga ega bo'lib, ular muntazam ravishda o'z-o'zini baholash, tengdoshlarni tekshirish va manfaatdor tomonlarning fikr-mulohazalarini o'z ichiga oladi. O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarini ta'lim sifatini monitoring qilish va oshirish uchun sifatni ta'minlashning ichki mexanizmlarini yaratishga undashi mumkin.

- **Sifatni oshirish tashabbuslari.** Yevropa oliy ta'lim muassasalari ko'pincha o'qitish va o'qish, tadqiqot, talabalarni qo'llab-quvvatlash xizmatlari va institutsional boshqaruvni yaxshilashga qaratilgan sifatni oshirish tashabbuslari bilan shug'ullanadi. O'zbekiston ham oliy ta'lim sifati va dolzarbligini oshirishga qaratilgan shunga o'xshash tashabbuslarni amalga oshirishi mumkin.
- **Talabalarga yo'naltirilgan ta'lim.** Yevropa universitetlari faol ishtirok etish, tanqidiy fikrlash va muam-molarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga urg'u beruvchi talabalarga yo'naltirilgan ta'lim usullariga ustuvor ahamiyat beradi. O'zbekiston talabalarga yo'naltirilgan o'qitish usullarini targ'ib qilishi va o'quv-chilarning faolligi hamda muvaffaqiyatini oshirish uchun qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratishi mumkin.
- **Xalqaro aloqalar va harakatchanlik.** Yevropa oliy ta'limi Erasmus+ dasturi kabi tashabbuslar orqali xalqaro aloqalar va talabalar harakatchanligini rag'batlantiradi. O'zbekiston madaniyatlararo o'zaro tushunishni rivojlantirish va ta'lim sifati oshirish uchun Yevropa universitetlari bilan xalqaro hamkorlik, almashinuv dasturlari hamda hamkorlikni rivojlantirishi mumkin.
- **Tadqiqot va innovatsiyalar.** Yevropa universitetlari ko'pincha tadqiqot va innovatsiyalar sohasida birinchi o'rinda turadi. O'zbekiston o'zining ilmiy salohiyatini mustahkamlash va oliy ta'limda innovat-siyalarni rag'batlantirish uchun tadqiqotlarni boshqarish, texnologiyalar transferi hamda innovatsion ekotizimlar bo'yicha Yevropaning ilg'or tajribalarini o'rganishi mumkin.
- **Sifat madaniyati va yetakchilik.** Yevropa universitetlari yetakchilik majburiyatlari, manfaatdor tomonlarning ishtiroki va doimiy takomillashtirishga qaratilganligi bilan ajralib turadigan kuchli sifat madaniyatini rivojlantiradi. O'zbekiston yetakchilik malakasini oshirish, akademik erkinlikni ta'minlash va institutsional avtonomiyani rag'batlantirish orqali xuddi shunday sifatli madaniyatni rivojlantirishi mumkin.

Sifat menejmenti bo'yicha Yevropa tajribasidan foydalangan holda O'zbekiston oliy ta'lim tizimining sifati, dolzarbligi va raqobatbardoshligini oshirishi, natijada talabalar, professor-o'qituvchilar, ish beruvchilar va butun jamiyat uchun foyda keltirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Farmonovna S. F., Abdukholikovna R. M. UDC: 338.48 (5751) Prospective Development Of Women's Pilaginic Tourism In Uzbekistan //Scientific Reports Of Bukhara State University. – C. 265.
2. Firuza S. Key Factors of Economic Competence Development in Students //Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science. – 2021. – T. 2. – №. 9. – C. 4-9.
3. Саидкулова Ф. Ф. ГЛАВА 11. Формирования специальных профессиональных компетенций при изучении экономических дисциплин //Инновационное развитие науки и образования. – 2021. – С. 133-143.
4. Farmonovna S. F. The Importance Of Students'economic Competences In Improving The Quality Of Education //Inter-discipline Innovation And Scientific Research Conference. – 2023. – T. 1. – №. 5. – C. 48-50.
5. Farmonovna S. F. The Practical Necessity Of The Kpi System In Analyzing The Effectiveness Of Teachers'activities //Models And Methods For Increasing The Efficiency Of Innovative Research. – 2023. – T. 2. – №. 22. – C. 237-240.
6. Farmonovna S. F. The KPI System For Evaluating Educational Activities And Its Work Efficiency.(In The Case Of Higher Education Institutions) //Formation Of Psychology And Pedagogy As Interdisciplinary Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 18. – C. 47-49.
7. Farmonovna S. F. Improvement Of Economic Relations In The Market Of Educational Services //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – T. 11. – №. 4. – C. 81-83.
8. Farmonovna S. F. Legal And Normative Bases Of Development Of Economic Competence In Students //Innovation In The Modern Education System. – 2023. – T. 3. – №. 28. – C. 259-262.
9. Farmonovna S. F. Legal And Normative Bases Of Development Of Economic Competence In Students //Innovation In The Modern Education System. – 2023. – T. 3. – №. 28. – C. 259-262.
10. Farmonovna S. F. Unique Ways Of Developing Economic Competence In Students //Pedagogical Sciences And Teaching Methods. – 2023. – T. 2. – №. 19. – C. 13-15.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.